

Overblik og kritisk diskussion

Kirsten Elisa Petersen & Torsten Erlandsen (red.): *Pædagogen som myndighedsperson. En grundbog*

Samfundslitteratur, 2017

344 sider, 348 kr.

Anmeldt af Carsten Fogh Nielsen, adjunkt ved Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse på Aarhus Universitet

Ved den seneste ændring af pædagoguddannelsen i 2014 blev der som del af uddannelsens fællesdel på første år indført et obligatorisk nationalt modul om "Pædagogen som myndighedsperson". I den forbindelse blev der iværksat en systematisk forsknings- og vidensopsamling, der kortlagde den eksisterende dansksprogede litteratur om myndighed i en pædagogisk kontekst (Petersen et al 2015).

I forlængelse af arbejdet med denne kortlægning er der netop udkommet en grundbog til myndighedsmodul med 18 nyskrevne kapitler om "Pædagogen som myndighedsperson". Bogen er redigeret af Kirsten Elisa Petersen, lektor ved DPU, der var faglig hovedansvarlig for udarbejdelsen af forskningsoversigten, og Torsten Erlandsen seniorforsker ved DPU. Bogen indledes med en introduktion af de to redaktører, der dels beskriver for oprettelsen af myndighedsmodul, dels introducerer til myndighedsbegrebet, dels forklarer bogens overordnede opbygning.

Derefter følger de 18 kapitler, inddelt i fire hoveddele. "Del 1: Rammer for pædagogisk myndighedsudøvelse" skitserer de overordnede politiske, juridiske, almenpædagogiske og socialteoretiske rammer for pædagogens virke som myndighedsperson. "Del 2: Myndighedsbegrebet i pædagogisk regi" fokuserer primært på en række normative problemstillinger som myndighedsbegrebet rejser i og for den pædagogiske praksis. "Del 3: Myndighed i forhold til forebyggelse og sundhedsfremme" beskæftiger sig, som titlen angiver, med de pædagogiske myndighedsopgaver der knytter sig til forebyggelse og sundhedsfremme. "Del 4: Myndighed og professionsudøvelse i pædagogisk praksis" ser på centrale pædagogiske myndighedsopgaver indenfor socialpædagogikken, på daginstitutionsområdet og i folkeskolen.

De 18 kapitler i *Pædagogen som myndighedsperson* er skrevet af 18 forskellige forfattere, med hver sit faglige, teoretiske og forskningsmæssige udgangspunkt, og hver sin tilgang til og forståelse af myndighedsbegrebets pædagogiske relevans. Nogle af kapitlerne er forskningsbaserede, mens andre er meget praksisnære; nogle kapitler er ekstremt fokuserede på et bestemt begreb eller fænomen, mens andre mere har oversigtskarakter. Bogen giver derfor ikke et samlet systematisk overblik over og kritisk diskussion af den pædagogiske fagpersoners myndighedsudøvelse, men fungerer snarere som en lettere kalejdoskopisk indføring i myndighedsbegrebets betydning for og rolle i den pædagogiske

praksis. Kapitlerne afspejler dermed den kompleksitet og flertydighed, som kendetegner myndighedsudøvelsen i den pædagogiske praksis.

Netop på grund af denne brede, kalejdoskopiske tilgang kunne man dog som læser godt have ønsket sig, at redaktørerne havde gjort mere ud af at få forklaret myndighedsbegrebet og brugt denne forklaring til at binde bogens enkelte kapitler tættere sammen. Det er nemlig ikke altid umiddelbart klart, hvorvidt de enkelte forfattere forstår og anvender myndighedsbegrebet på helt samme måde.

En række kapitler beskæftiger sig således med hvad man kunne kalde for et formelt og juridisk myndighedsbegreb, hvor myndighed defineres ud fra pædagogens formelle, juridiske kompetencer og pligter. Andre kapitler trækker på et mere fagligt myndighedsbegreb, hvor pædagogens myndighedsudøvelse baseres på professionel faglig kompetence. Enkelte kapitler peger i retning af en hel tredje forståelse af myndighed, hvor myndighed snarere ses som baseret på almene, normative principper og kategorier af forskellig slags. Endelig er der et par kapitler, hvor myndighedsbegrebet mestendels blot fungerer som en overordnet ramme, der giver forfatteren lov til at fortælle om sit eget specifikke interessefelt eller forskningsområde.

Denne pluralitet af måder at forstå og gøre brug af myndighedsbegrebet betyder, at det kan være en smule svært at finde en gennemgående rød tråd i bogen - især hvis man, som jeg, sætter sig ned og læser hele bogen ud i et stræk. Dette er selvfølgelig ikke den måde, bogen typisk vil blive læst på. *Pædagogen som myndighedsperson* er en faglig grundbog af den type, der dækker et meget bredt område, og hvor undervisere og studerende derfor normalt kun læser og gennemgår bestemte kapitler baseret på deres egne specifikke interesser. Det giver derfor god mening at lade de enkelte kapitler være relativt selvberørende.

Omvendt så indgår myndighedsmodulet som et obligatorisk element i pædagoguddannelsens fællesdel. Dette modul er derfor et af de mest oplagte steder at udvikle et fælles pædagogisk sprog og en fælles begrebs- og teoriforståelse. En mere fokuseret redaktionel linje ville i højere grad have understøttet dette mål. Det ville f.eks. have været rart, hvis bogen havde inkluderet en mere overordnet, systematisk og teoretisk indføring i og præsentation af myndighedsbegrebet, som de enkelte kapitler efterfølgende kunne have trukket på i deres mere konkrete og praksisnære præsentation af udvalgte aspekter ved pædagogens myndighedsudøvelse.

Som det altid er tilfældet med bøger af denne type kan man diskutere kvaliteten og relevansen af de enkelte kapitler. Personligt er jeg f.eks. ikke umiddelbart overbevist om, at Ida Skytte Jakobsens introducerende oversigt over "Forebyggelse ud fra et resiliensperspektiv" (bogens kapitel 13) er et oplagt valg til en grundbog om "Pædagogen som myndighedsperson". Der er som sådan intet i vejen med Jakobsens tekst, men resiliens er ikke just et begreb, som typisk forbindes med diskussionen af myndighed. Dette afspejler

sig ret tydeligt i kapitlet, hvor myndighedsbegrebet kun eksplicit omtales to gange, og i det hele taget ikke spiller nogen væsentlig rolle i Jakobsens præsentation. Hvilket rejser det ret naturlige spørgsmål: Hvorfor medtage en tekst om resiliens i en antologi om myndighed? Som et minimum synes der at være behov for en bedre integration af resiliens- og myndighedsperspektivet, end hvad Jakobsen selv leverer i sit kapitel. Her er endnu et punkt, hvor redaktørerne med fordel kunne have grebet mere aktivt ind.

Ikke alle pædagogisk relevante sider af myndighedsbegrebet behandles i bogen. F.eks. rummer *Pædagogen som myndighedsperson* nærmest ingen diskussion af den pædagogiske forpligtelse til at danne og uddanne *andre* til myndighed (men se dog Merete Wibergs bidrag om "Etik og værdier i udøvelse af og dannelse til myndighed", kapitel 9 i bogen). Samlet set giver *Pædagogen som myndighedsperson* dog indsigt i en lang række væsentlige aspekter ved de former for myndighed, som den pædagogiske fagperson besidder og udøver. Med de forbehold jeg har noteret mig ovenfor er bogen derfor velegnet både som introducerende grundbog til modulet "Pædagogen som fagperson", og som en generel introduktion til pædagogisk myndighedsudøvelse for den interesserede pædagog eller lærer, der gerne vil vide mere om dette emne.